

Naturvårdsverkets författningssamling

Utkast 2015-02-25

Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel;

**NFS
2015:[nr]**

beslutade den [datum]

Utkom från trycket
den [datum]

Med stöd av 2 kap. 36, 43, 46 och 59 §§ förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel föreskriver¹ Naturvårdsverket följande.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller vid spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel. Föreskrifterna innehåller bestämmelser om den närmare tillämpningen av förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

Dessa föreskrifter gäller inte växtskyddsmedel som innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur.

Författningskommentar:

Beträffande växtskyddsmedel ersätter dessa föreskrifter de regler som finns i Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel (SNFS 1997:2). Bestämmelserna i dessa föreskrifter kompletterar de bestämmelser om spridning och annan hantering av växtskyddsmedel som finns i 2 kap. förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel (bekämpningsmedelsförordningen).

Den hantering som regleras i dessa föreskrifter är spridning av växtskyddsmedel (3 kap.), utspädning, blandning och påfyllning av växtskyddsmedel samt rengöring av spridningsutrustning (4 kap.), och förvaring av växtskyddsmedel (5 kap.).

Därutöver innehåller föreskrifterna bestämmelser om definitioner (2 kap.), tillståndsplikt för användning i ett vattenskyddsområde (6 kap.), vad en tillståndsansökan respektive anmälan ska innehålla (7 kap.), informationskyldighet vid spridning (8 kap.), samt underrättelseskyldighet vid förorening (9 kap.)

Av andra stycket i 1 § framgår att växtskyddsmedel som innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur är undantagna från tillämpningsområdet av dessa föreskrifter. Detta motsvarar vad som gäller enligt SNFS 1997:2 – dessa föreskrifter gäller endast kemiska bekämpningsmedel. Bestämmelser som reglerar

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel, i den ursprungliga lydelsen (EUT L 309, 24.11.2009, s. 71-86, Celex 32009L0128).

användningen av dessa växtskyddsmedel finns i förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel som innehåller nematoder, insekter eller spindeldjur.

2 kap. Definitioner

1 § Om inte annat särskilt anges i dessa föreskrifter, har uttryck i föreskrifterna samma betydelse som i 14 kap. miljöbalken, förordning (EG) nr 1107/2009 och förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

Författningskommentar:

Av 1 § följer att uttryck i dessa föreskrifter har samma betydelse som i 14 kap. miljöbalken, förordning (EG) nr 1107/2009 (EU:s växtskyddsmedelsförordning) och bekämpningsmedelsförordningen, om inte annat särskilt anges i föreskrifterna.

Att notera är t.ex. uttrycken "växtskyddsmedel" och "växter", som definieras i art. 2.1 respektive 3.5 i EU:s växtskyddsmedelsförordning, vilka uttryck alltså har samma betydelse i dessa föreskrifter.

Vidare bör noteras uttrycket "yrkesmässig användare" som definieras i art. 3.25 i EU:s växtskyddsmedelsförordning genom hänvisning till art. 3 i direktiv 2009/128/EG (bekämpningsmedelsdirektivet). Uttrycket definieras där som "en person som använder bekämpningsmedel i sin yrkesmässiga verksamhet, inbegripet operatörer, tekniker, arbetsgivare och egenföretagare, både på jordbruksområdet och inom andra sektorer". Definitionen, som får betydelse vid tillämpningen av bestämmelserna i 3 kap. 2-3 §§ och 6 kap. 1 § dessa föreskrifter, torde inrymma all användning som utförs som ett led i en näringsverksamhet eller annars som en del av en yrkesutövning. I linje med detta bör exempelvis spridning av växtskyddsmedel på en gård till en förskola som görs av personal på förskolan omfattas av uttrycket yrkesmässig användare.

Att notera är även uttrycket "kommunal nämnd" som i 1 kap. 4 § bekämpningsmedelsförordningen definieras som "nämnd som fullgör kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet".

2 § I dessa föreskrifter avses med

biobädd: plats som är särskilt anpassad för utspädning, blandning och påfyllning av växtskyddsmedel eller utvändigt rengöring av utrustning som använts för spridning av växtskyddsmedel, och som regelbundet underhålls så att den mikrobiologiska aktiviteten är så hög att spill och rester av växtskyddsmedel effektivt bryts ned,

invallad behållare: behållare som är utformad så att läckage eller spill inte kan spridas till omgivningen,

invallat utrymme: utrymme under tak där golvet är tätt och saknar anslutning till avlopp, samt där anslutningen mellan golv och vägg är så tät att läckage eller spill inte kan spridas vidare till omgivningen, och

punktbehandling: behandling av växter med en metod som medför att växtskyddsmedlet inte sprids utanför det avsedda objektet.

Författningskommentar:

För att möjliggöra en effektiv tillämpning föreslås att dessa föreskrifter förses med definitioner enligt ovan.

Definitionen av "biobädd", som får betydelse vid tillämpningen av bestämmelsen i 4 kap. 3 § dessa föreskrifter, innebär att funktionen av biobädden ska bibehållas för att det ska anses utgöra en biobädd enligt bestämmelsen.

Definitionen av "invallad behållare", som får betydelse vid tillämpningen av 5 kap. 1 § dessa föreskrifter, omfattar t.ex. förvaring av mindre mängder växtskyddsmedel i en tät plastlåda.

Definitionen av "invallat utrymme", som även den får betydelse vid tillämpningen av 5 kap. 1 § dessa föreskrifter, överensstämmer med rekommendationer för förvaring av växtskyddsmedel som Säkert växtskydd har gett ut.

Definitionen av "punktbehandling" får betydelse vid tillämpning av bestämmelsen i 3 kap. 4 § dessa föreskrifter. Definitionen motsvarar i huvudsak vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd om tillämpning av föreskrifterna SNFS 1997:2 (AR 97:3). I fråga om växter för vilka behandling av en växt del i taget inte är praktiskt genomförbar (t.ex. fläckar av kvickrot eller tistel), avses med denna definition behandling av blad, stam, stubbe eller ett rotsystem i taget genom fickning, pensling/avstrykning eller annan liknande metod.

3 § Vid tillämpning av 2 kap. 42 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel gäller, i fråga om annan användning av växtskyddsmedel än användning på skogsmark, definitionen av punktbehandling i 2 §.

Författningskommentar:

Av 2 kap. 42 § bekämpningsmedelsförordningen framgår att bestämmelserna om i) förbud mot att använda växtskyddsmedel på ängs- eller betesmark som inte är lämplig att plöja men som kan användas till slätter eller bete (2 kap. 37 § bekämpningsmedelsförordningen), ii) tillståndsplikt vid användning på vissa angivna områden (2 kap. 40 § första stycket 4-8 bekämpningsmedelsförordningen), och iii) anmälningsplikt (2 kap. 41 § bekämpningsmedelsförordningen) inte gäller vid användning som

- 1. har karaktär av punktbehandling, och*
- 2. har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas.*

Av 3 § följer att definitionen av punktbehandling i 2 § ska gälla vid tillämpningen av bestämmelsen i 2 kap. 42 § bekämpningsmedelsförordningen när det gäller annan användning av växtskyddsmedel än användning på skogsmark.

För att undantaget i 2 kap. 42 § bekämpningsmedelsförordningen ska vara tillämpligt krävs alltså att det är fråga om användning som dels har karaktär av punktbehandling dels har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas.²

² Ang. det sistnämnda kravet, se vidare under författningskommentaren till 3 kap. 4 § dessa föreskrifter.

3 kap. Spridning av växtskyddsmedel

Fasta skyddsavstånd

1 § Den som sprider växtskyddsmedel utomhus ska hålla följande minsta skyddsavstånd.

1. 2 meter till öppna diken och till dagvattenbrunnar eller dräneringsbrunnar,
2. 6 meter till sjöar och andra vattendrag än öppna diken räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant, och
3. 12 meter till dricksvattenbrunnar.

Författningskommentar:

Bestämmelsen i 1 § innebär att de i punkten 1-3 angivna skyddsavstånden ska gälla som minimiavstånd. Av 2 § i detta kapitel följer att s.k. anpassade skyddsavstånd kan leda till att ett längre skyddsavstånd måste iakttas, vilket i så fall är beroende av omständigheterna som föreligger vid spridning i det enskilda fallet.

Genom bestämmelsen i 1 § överförs den vägledning om s.k. markanpassade skyddsavstånd vid spridning som finns i AR 97:3 till bestämmelser om fasta skyddsavstånd. Denna förhöjda skyddsnivå överensstämmer med vad som anges i Art. 11 punkt 2c) i bekämpningsmedelsdirektivet (2009/128/EG).

Bestämmelsen i 1 § är, till skillnad från 2 § i detta kapitel, inte begränsad till yrkesmässig spridning.

I förhållande till vad som anges i vägledningen i AR 97:3 har skyddsobjekten i punkten 1 utökats till att omfatta även dagvattenbrunnar. Med "öppna diken" i punkten 1 avses andra diken än täckdiken. Vidare har, i förhållande till vad som anges i vägledningen AR 97:3, skyddsavståndet i punkten 1 utökats från en meter till två meter. Detta motiveras av att marginalen för fel eller misstag är förhållandevis liten vid ett skyddsavstånd på endast en meter, vilket har påpekats bl.a. vid vetenskaplig granskning av vägledningen i AR 97:3.³

Beträffande punkten 2 har ingen ändring gjorts i förhållande till vad som anges i AR 97:3. Uttrycket "andra vattendrag" i punkten 2 bör regelmässigt anses innefatta "småvatten och våtmark i jordbruksmark" såsom detta definieras i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., d.v.s. följande definition: "Ett småvatten eller en våtmark med en areal av högst ett hektar i jordbruksmark som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kallkällor, mangelgravar, öppna diken, dammar och högst två meter breda naturliga bäckfåror. Arealbegränsningen avser inte linjära element som öppna diken eller högst två meter breda naturliga bäckfåror. Dammar anlagda för bevattningsändamål innefattas inte i denna biotop."⁴

När det gäller punkten 3 föreslås inte heller någon ändring i förhållande till vad som anges i vägledningen i AR 97:3. Av denna punkt följer att ett skyddsavstånd om 12 meter ska hållas till dricksvattenbrunnar.

³ Se Adielsson m.fl., *Genomgång av Allmänt råd 97:3 spridning av kemiska bekämpningsmedel – en vetenskaplig granskning*, SLU, 2011, s. 19.

⁴ Notera dock att öppna diken i denna definition omfattas av 1 § punkten 1.

I Sverige är Natura 2000-områden skyddade med stöd av miljöbalken och alla är klassade som riksintresse. Det krävs tillstånd om någon vill bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (se 7 kap. 28a § miljöbalken). Användning av växtskyddsmedel kan vara en sådan åtgärd. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området som kan påverka området. Mot bakgrund av detta har det inte ansetts föreligga behov av att föreskriva om fasta skyddsavstånd till Natura 2000-områden. Även när det gäller övriga områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken bedöms det inte föreligga behov av att föreskriva om skyddsavstånd. Som anförts under bestämmelsen i 2 § nedan ska dock alltid vid bestämmande av anpassade skyddsavstånd, särskilt beaktas om spridning sker i närheten av områden med högre naturvärden. Detta kan kräva ett utökat skyddsavstånd för att säkerställa att ingen oavsiktlig spridning kan ske. I detta sammanhang ska även påtalas att skyddsavstånden i punkterna 1-3 naturligtvis gäller i förhållande till angivna skyddsobjekt som är belägna inom skyddade områden.⁵

Anpassade skyddsavstånd

2 § Utöver vad som följer av 1 § ska den som yrkesmässigt sprider växtskyddsmedel utomhus alltid bestämma och hålla skyddsavstånd till vattentäkter, sjöar och vattendrag och omgivande mark. Skyddsavstånden ska anpassas efter omständigheterna på platsen för spridningen, varvid särskild hänsyn ska tas till

1. på platsen för spridning rådande temperatur, vindförhållanden och övriga väderförhållanden,
2. det avsedda spridningsområdets utbredning i vindriktningen,
3. växtskyddsmedlets egenskaper,
4. omgivningens känslighet för medlet, samt
5. den använda spridningsmetodens precision.

Författningskommentar:

När det gäller yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel utgör bestämmelsen i 2 § en precisering av vilka omständigheter som ska tas i beaktande vid den bestämning av skyddsavstånd som alltid ska göras vid spridning enligt 2 kap. 35 § 3 bekämpningsmedelsförordningen. De skyddsavstånd som bestäms efter omständigheterna i det enskilda fallet benämns anpassade skyddsavstånd.

Som framgår under författningskommentaren till 1 § ovan kan det anpassade skyddsavståndet, i förhållande till de skyddsobjekt som anges i 1 § punkten 1-3 ovan, endast bli längre än det fasta minimiavståndet; ett anpassat skyddsavstånd kan följaktligen aldrig bli mindre än de skyddsavstånd som anges i 1 §.

Bestämmelsen i 2 § kompletterar den allmänna aktsamhetsregeln vid användning av växtskyddsmedel i 2 kap. 35 § bekämpningsmedelsförordningen. Av bestämmelsen i 2 kap. 35 § 4 bekämpningsmedelsförordningen följer att erforderliga försiktighetsåtgärder alltid måste vidtas bl.a. till skydd för människors hälsa, något som inte uttryckligen omfattas av uppräkningsen i 2 § ovan.

⁵ Se även bestämmelsen i 6 kap. 1 § nedan om tillståndsplikt för användning av växtskyddsmedel i vissa delar av vattenskyddsområden.

Bestämmelsen i 2 § föreslås endast gälla vid yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel. Detta utgör en skillnad i förhållande till vad som gäller enligt motsvarande bestämmelse i SNFS 1997:2, 6 §, vilken bestämmelse även omfattar icke yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel.⁶

De omständigheter som anges i 2 § motsvaras till stor del av den uppräkningslista som finns i 6 § SNFS 1997:2 med tillägg i punkten 1 "övriga väderförhållanden" (t.ex. nederbörd) och punkten 5 "den använda spridningsmetodens precision" (t.ex. bomhöjd och duschkvalitet).

En väsentlig skillnad i förhållande till 6 § SNFS 1997:2 är dock att den tredje strecksatsen i den bestämmelsen "jordart och markstruktur samt markens lutning mot omgivningen på den plats där spridningen avses ske", inte återfinns bland de hänsynstaganden som ska göras enligt bestämmelsen i 2 §. Bakgrunden till detta är, som har redogjorts för under författningskommentaren till 1 § ovan, att vägledningen om s.k. markanpassade skyddsavstånd som finns i AR 97:3 överförs till bestämmelser om fasta skyddsavstånd till skyddsobjekten i 1 §.

Införande av fasta skyddsavstånd innebär en förhöjd skyddsnivå jämfört med vad som gäller enligt SNFS 1997:2. Det finns, såvitt Naturvårdsverket har kunnat utröna, inget som talar för att anpassade skyddsavstånd baserat på risken för marktransport eller ytavrinning – utöver de fasta skyddsavstånden i 1 § – generellt utgör ett effektivt försiktighetsmått när det gäller att förebygga risken för oavsiktlig spridning till aktuella skyddsobjekt. Det motsatta gäller dock för de omständigheter som har betydelse för att fastställa det s.k. vindanpassade skyddsavståndet – det är vedertaget att anpassade skyddsavstånd med hänsyn till dessa omständigheter är ett effektivt försiktighetsmått. Till detta kommer att det både ur användar- och tillsynssynpunkt bedöms vara en mer tydlig ordning med fasta skyddsavstånd i 1 § som kombineras med ett anpassat skyddsavstånd som enbart utgår från de omständigheter som har betydelse för att fastställa det s.k. vindanpassade skyddsavståndet. Även beträffande de skyddsobjekt som inte omfattas av 1 § men som utpekats i 2 §, t.ex. omgivande mark, gör sig motsvarande synpunkter delvis gällande. De omständigheter som anges i 2 § tar därför enbart sikte på det s.k. vindanpassade skyddsavståndet.

Bestämmelsen i 2 § medför ingen ändring när det gäller användningen av verktyget Hjälpredan, som även fortsättningsvis bör användas.⁷

Punkten 1 omfattar på platsen för spridning rådande temperatur, vindförhållanden och övriga väderförhållanden. Här ska påpekas att skyldigheten att anpassa skyddsavstånden till aktuella vind- och väderförhållanden gäller under hela tiden då spridning pågår, vilket har särskild relevans vid ändring i vindriktning och/eller vindstyrka. Spridning av växtskyddsmedel bör – för att undvika risken för ytavrinning och dränering genom mark – över huvud taget inte ske vid

⁶ I detta sammanhang ska dock noteras att den grundläggande skyddsbestämmelsen i 2 kap. 35 § 3 bekämpningsmedelsförordningen omfattar både yrkesmässig och icke yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel.

⁷ Hjälpredan är ett verktyg som Naturvårdsverket har utarbetat i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Lantbrukarnas riksförbund (LRF) i syfte att uppfylla de skyldigheter i fråga om vindanpassade skyddsavstånd som följer av bl.a. 6 § SNFS 1997:2. Hjälpredan går att finna på följande länk <http://sakertvaxtskydd.se/sv/Din-Hantering/Under/Hjalpredan/>.

nederbörd. Inte heller bör spridning ske om omfattande nederbörd förutspås dagen efter spridning, om detta kan föranleda ytavrinning och/eller dränering genom mark av växtskyddsmedel.

Punkten 2 och 3 motsvaras i huvudsak av vad som anges i 6 § SNFS 1997:2.

Som framgår av punkten 4 är omgivningens känslighet för medlet en specifik omständighet som ska beaktas. I vägledningen i AR 97:3 framhålls att särskild akksamhet krävs i vissa situationer som t.ex. då högre naturvärden, ekonomiska värden eller vattenresurser riskerar att påverkas. I verktyget Hjälpredan finns angivet exempel på känsliga objekt och områden som kräver särskild hänsyn. Exempellistan i Hjälpredan är inte uttömmande och även andra objekt och områden kan kräva särskild hänsyn. Av det nu anförda följer att vid spridning i anslutning eller i närheten till områden med högre naturvärden kan skyddsavståndet behöva utökas. Detta gäller särskilt vid spridning intill sådana områden där användning av växtskyddsmedel är förbjuden eller där området annars omfattas av särskilt skydd enligt miljöbalken eller föreskrift utfärdad med stöd av miljöbalken. Ett exempel på detta, som också omnämns i Hjälpredan, är ängs- eller betesmark. Närheten till ängs- eller betesmark utgör alltså en sådan omständighet som enligt punkten 4 särskilt ska beaktas vid spridning av växtskyddsmedel, vilket innebär att skyddsavståndet bör anpassas för att säkerställa att ingen oavsiktlig spridning kan ske till sådan mark.

Punkten 5 är ny i förhållande till uppräkningslistan i 6 § SNFS 1997:2. Detta hänsynstagande motiveras av att det utgör en grundläggande faktor vid bedömningen av det s.k. vindanpassade skyddsavståndet.

3 § För att bestämma anpassade skyddsavstånd enligt 2 §, ska den som avser att sprida växtskyddsmedel med bogserad eller maskinburen spruta ha utrustning för att bestämma temperatur, vindriktning och vindhastighet på platsen för spridning. Vindhastigheten ska kunna bestämmas med en noggrannhet av $\pm 0,5$ m/s.

Författningskommentar:

Bestämmelsen i 3 § motsvarar i huvudsak vad som anges i 8 § SNFS 1997:2.

Jordbruksverket har i bekämpningsmedelsförordningen givits bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. krav på spridningsutrustning. Bestämmelsen i 3 § innehåller följaktligen inget krav på vilken spridningsutrustning som används. Bestämmelsen fastslår i stället krav på de verktyg som utgör en nödvändighet för att kunna bestämma skyddsavstånd enligt 2 §.

Bestämmelsen i 3 § är endast tillämplig vid spridning av växtskyddsmedel som sker med bogserad eller maskinburen spruta, vilket motsvarar vad som gäller enligt 8 § SNFS 1997:2. Att bestämmelsen i 3 § endast är tillämplig vid yrkesmässig spridning följer av hänvisningen till 2 § i bestämmelsen.

Av bestämmelsen i 3 § följer att utrustningen ska kunna användas i fält.

Undantag

4 § Bestämmelserna i 1-3 §§ gäller inte vid användning som har karaktär av punktbehandling och som har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas.

Författningskommentar:

För denna typ av behandling föreligger det inte anledning att föreskriva om krav på fasta eller anpassade skyddsavstånd och inte heller krav på verktyg för att bedöma skyddsavstånd, varför ett undantag från bestämmelserna i 1-3 §§ har bedömts vara motiverat.

Uttrycket punktbehandling definieras i bestämmelsen i 2 kap. 2 § ovan. Undantaget i 4 § är formulerat på ett sådant sätt att det överensstämmer med det undantag som återfinns i 2 kap. 42 § bekämpningsmedelsförordningen.⁸ Att användningen – för att undantaget ska vara tillämpligt – ska ha karaktär av punktbehandling innebär att endast de metoder som kan inrymmas i definitionen av punktbehandling i 2 kap. 2 §, omfattas av undantaget. Vid användning av dessa metoder går det emellertid inte att utesluta att visst spill kan förekomma. För att omfattas av undantaget är det dock en förutsättning att eventuellt spill har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas.

Som nu har nämnts krävs alltså för att undantaget ska vara tillämpligt – utöver att användningen ska ha karaktär av punktbehandling – att användningen har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas. Detta innebär i regel att undantaget inte gäller vid behandling som utförs mot ett stort antal växter inom ett område vid ett tillfälle eller flera tidsmässigt näraliggande tillfällen. Exempelvis bör fläckvis behandling runt skogsplantor över ett helt hygge eller enbart bekämpning på greener inom en golfbana, inte omfattas av undantaget.

En bedömning huruvida användningen har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas måste dock göras från fall till fall. En omständighet som särskilt bör vägas in vid denna bedömning är vilken typ av växt som omfattas av behandlingen. När det gäller bekämpning av t.ex. björnloka bör undantaget i 4 § omfatta behandling av ett tiotal växter som sker inom ett mindre område, såsom en begränsad sträckning av en banvall.

4 kap. Utspädning, blandning och påfyllning m.m.

1 § Utspädning, blandning och påfyllning av växtskyddsmedel samt rengöring av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel, ska ske på en plats som är lämplig för ändamålet. Sådan hantering får inte ske

1. på vägområden, samt på grusytor och andra mycket genomsläppliga ytor, eller
2. på ytor av asfalt eller betong eller andra hårdgjorda material på vilka det inte finns möjlighet till uppsamling av växtskyddsmedlet.

⁸ Jfr vad som har anförts i författningskommentaren till 2 kap. 3 § ovan.

Författningskommentar:

Den hantering som omfattas av bestämmelsen i 1 § är utspädning, blandning och påfyllning av växtskyddsmedel samt rengöring av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel. Detta motsvarar vad som anges i 2 kap. 58 § andra stycket bekämpningsmedelsförordningen, med tillägg för "påfyllning" vilket är en term som återfinns i AR 97:3.⁹

Det föreligger ingen begränsning i tillämpningsområdet av denna bestämmelse i att det ska vara fråga om hantering utomhus, motsvarande vad som gäller för bestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. 2-3 §§ dessa föreskrifter. Bestämmelsen i 4 kap. 1 § innefattar således krav på säker hantering även i växthus.

Av punkten 2 följer att det råder ett förbud mot att ovan nämnd hantering av växtskyddsmedel samt rengöring av spridningsutrustning på ytor av asfalt eller betong eller andra hårdgjorda material där det inte finns möjlighet till uppsamling av växtskyddsmedel. Detta innebär att allt utspätt växtskyddsmedel (sprutvätska) som hamnar på sådan yta ska kunna samlas upp.

Här ska noteras att uttrycken "utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel" och "vägområde" definieras i 1 kap. 4 § bekämpningsmedelsförordningen. Det förstnämnda uttrycket definieras som "apparat som är särskilt avsedd för spridning av växtskyddsmedel, inklusive munstycken, manometrar, filter, silar, anordningar för tankrengöring och andra tillbehör som är nödvändiga för att apparaten ska fungera effektivt" och det sistnämnda uttrycket definieras som "mark eller utrymme som har tagits i anspråk för en väg, driften av en väg eller användningen av en väg".

Kravet att platsen ska vara lämplig för ändamålet inbegriper att risken för såväl ytavrinning som dränering genom mark på platsen ska vara låg.

Fasta skyddsavstånd

2 § Vid utspädning, blandning och påfyllning av växtskyddsmedel utomhus samt rengöring av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel utomhus, ska följande minsta skyddsavstånd hållas.

1. 30 meter till öppna diken och till dagvattenbrunnar eller dräneringsbrunnar,
2. 30 meter till sjöar och andra vattendrag än öppna diken räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant, och
3. 30 meter till dricksvattenbrunnar.

Författningskommentar:

Genom denna bestämmelse överförs den vägledning om markanpassade skyddsavstånd vid tillredning, påfyllning och rengöring av spridningsutrustning som finns i AR 97:3 till föreskrifter om fasta skyddsavstånd som gäller vid utspädning, blandning och påfyllning av växtskyddsmedel samt rengöring av utrustning som används för spridning av växtskyddsmedel som sker utomhus.

⁹ Ang. termen påfyllning, se vidare under författningskommentaren till 2 § nedan.

Denna förhöjda skyddsnivå överensstämmer med vad som anges i Art. 11 punkt 2c i) bekämpningsmedelsdirektivet (2009/128/EG).

Bestämmelsen i 2 § blir tillämplig t.ex. vid hantering som sker på åkermark.

I detta sammanhang ska även erinras om den allmänna aktsamhetsregeln i 2 kap. 58 § andra stycket bekämpningsmedelsförordningen som anger att utspädning och blandning av växtskyddsmedel före spridning samt rengöring efter spridning av den utrustning som använts ska ske på ett sådant sätt att det inte innebär någon risk för människors hälsa eller miljön. Bestämmelsen i 2 § dessa föreskrifter kompletterar denna allmänna aktsamhetsregel, vilken alltid gäller oavsett vilket skyddsavstånd som iakttas.

3 § De skyddsavstånd som anges i 2 § gäller inte vid sådan hantering som sker på yta där det finns möjlighet till uppsamling av växtskyddsmedel, på biobädd eller på annan liknande plats. I de fallen ska i stället följande minsta skyddsavstånd gälla.

1. 15 meter till öppna diken och till dagvattenbrunnar eller dräneringsbrunnar,
2. 15 meter till sjöar och andra vattendrag än öppna diken räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant, och
3. 15 meter till dricksvattenbrunnar.

Författningskommentar:

Det har inte ansetts motiverat att ha ett skyddsavstånd på 30 meter vid sådan hantering som avses i 2 § som sker på s.k. säker plats, d.v.s. på yta där det finns möjlighet till uppsamling av växtskyddsmedel, på biobädd eller på annan liknande plats. Dock kan det även vid hantering på dessa platser förekomma små eller stora oavsiktliga spill med stora koncentrationer av växtskyddsmedel, varför hantering på dessa platser bör omfattas av ett skyddsavstånd på 15 meter till de objekt som anges i punkterna 1-3. Ett skyddsavstånd på 15 meter vid denna typ av hantering överensstämmer med vad som anges i rekommendationer av Säkert växtskydd.¹⁰

Uttrycket "biobädd" definieras i 2 kap. 2 § i dessa föreskrifter. Som framgår av definitionen krävs, för att det ska vara fråga om en biobädd enligt 3 §, att biobädden regelbundet underhålls så att funktionen bibehålls.

Med "annan liknande plats" i 3 § avses endast sådan plats som har minst samma funktion när det gäller uppsamling och/eller nedbrytning av växtskyddsmedel som finns vid plats med yta för uppsamling av växtskyddsmedel eller på biobädd. Eftersom åkermark inte underhålls på det sätt som krävs för att det ska vara fråga om en biobädd, omfattar uttrycket "annan liknande plats" inte åkermark.

¹⁰ Se även broschyr om detta från Jordbruksverket i följande länk http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo08_9.pdf.

5 kap. Förvaring av växtskyddsmedel

1 § Växtskyddsmedel som används för yrkesmässig spridning ska lagras i ett invallat utrymme eller invallad behållare, med möjlighet till uppsamling av förekommande läckage eller spill.

Författningskommentar:

Bestämmelsen i 1 § kompletterar den allmänna aktsamhetsregeln i 2 kap. 58 § första stycket bekämpningsmedelsförordningen av vilken följer att växtskyddsmedel som inte används ska lagras och i övrigt hanteras på ett sätt som inte innebär någon risk för människors hälsa eller miljön.

Med tanke på den risk för oavsiktlig spridning till följd av läckage eller spill som föreligger vid lagring bedöms det föreligga ett behov av en särskild bestämmelse om detta. Bestämmelsen i 1 § överensstämmer med rekommendationer om förvaring av växtskyddsmedel som Säkert växtskydd har gett ut.¹¹

Bestämmelsen i 1 § syftar till att förhindra och förebygga risken för läckage och har utformats främst i syfte att skydda miljön. Bestämmelser om förvaring av kemiska produkter till skydd för människors hälsa återfinns i föreskrifter utfärdade av både Kemikalieinspektionen och Arbetsmiljöverket.

Uttrycken ”invallat utrymme” och ”invallad behållare” definieras i 2 kap. 2 § i dessa föreskrifter.

6 kap. Tillstånd för användning i vattenskyddsområde

1 § Det är förbjudet att utan särskilt tillstånd av den kommunala nämnden yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus inom de delar av ett vattenskyddsområde som betecknas som vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon.

Om ett vattenskyddsområde inte har indelats i zoner gäller förbudet mot användning utan tillstånd enligt första stycket inom hela vattenskyddsområdet.

Bestämmelserna i första och andra stycket gäller endast i fråga om vattenskyddsområden som har inrättats före den 1 januari 2016. Enligt 2 kap. 36 § andra stycket förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel gäller första och andra stycket inte för ett vattenskyddsområde eller de delar av ett vattenskyddsområde som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken med förbud mot användning av växtskyddsmedel.

Författningskommentar:

Bestämmelsen i 1 § första stycket motsvarar till viss del vad som gäller enligt 14 § SNFS 1997:2, d.v.s. att tillstånd krävs för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel inom ett vattenskyddsområde.

Liksom vad som gäller enligt 14 § SNFS 1997:2, omfattar bestämmelsen i 1 § endast användning som sker utomhus.

¹¹ Se broschyr från Säkert växtskydd i följande länk
http://www.sakertvaxtskydd.se/PageFiles/387/2013-06-04_Broschyr_Forrad_Screen.pdf

Ett vattenskyddsområde indelas vanligtvis i vattentäktzoner, en primär (inre) skyddszon och en sekundär (yttre) skyddszon. Bakgrunden till att tillståndsplikten i denna bestämmelse, i det fall vattenskyddsområdet har indelats i olika zoner, föreslås begränsas till att endast omfatta vissa zoner av ett vattenskyddsområde (vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon), är att tillståndsplikt endast bedöms vara nödvändig i de delar av vattenskyddsområdet där skyddsbehovet är som störst. Det förekommer att ett vattenskyddsområde – utöver nu nämnda zoner – indelas i en tertiär skyddszon. Inom sistnämnda zon har skyddsbehovet lokalt bedömts vara lägre än inom övriga zoner. Det är därför inte motiverat att föreskriva om en generell tillståndsplikt inom denna zon. Om det på lokal nivå bedöms föreligga ett behov att tillståndsplikt även inom tertiär zon kan bestämmelse om detta införas i de skyddsföreskrifter som gäller för vattenskyddsområdet enligt 7 kap. 22 § miljöbalken.

Beträffande de vattenskyddsområden som endast består av en zon (oftast äldre vattenskyddsområden) gäller tillståndsplikten inom hela vattenskyddsområdet, vilket framgår av 1 § andra stycket.

Av 1 § tredje stycket framgår att den generella tillståndsplikten föreslås gälla endast i fråga om vattenskyddsområden som har inrättats före den 1 januari 2016. Denna reglering är i linje med målsättningen att användning av växtskyddsmedel på sikt endast bör regleras i vattenskyddsföreskrifter eftersom denna ordning leder till ett mer ändamålsenligt och behovsanpassat skydd för de vattentäkter som utnyttjas eller kommer att utnyttjas för dricksvattenförsörjning. För vattenskyddsområden som inrättas efter den 1 januari 2016 får alltså en bedömning på lokal nivå göras huruvida behov av tillståndsplikt för användning av växtskyddsmedel föreligger, vilket i så fall får regleras i skyddsföreskrifterna för aktuellt vattenskyddsområde.

I 1 § tredje stycket finns vidare en upplysningsbestämmelse om undantag från kravet på tillstånd i 1 § första och andra stycket. Undantaget återfinns i 2 kap. 36 § andra stycket bekämpningsmedelsförordningen, där det framgår att den generella tillståndsplikten inte gäller för ett vattenskyddsområde eller de delar av ett vattenskyddsområde som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken med förbud mot användning av växtskyddsmedel.

7 kap. Tillstånd och anmälan

1 § En ansökan om tillstånd att använda växtskyddsmedel enligt 2 kap. 40 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel eller en anmälan avseende annan användning av växtskyddsmedel än användning på skogsmark enligt 2 kap. 41 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel, ska innehålla

1. karta eller annan beskrivning av spridningsområdets läge och areal,
2. kontaktuppgifter till den som ska sprida växtskyddsmedel samt i förekommande fall till den för vars räkning spridningen ska ske,
3. syftet med spridningen,
4. växtskyddsmedlets namn och registreringsnummer med upplysning om verksamt ämne,
5. beskrivning av spridningsmetod,
6. dos som ska användas, och
7. beräknad tidpunkt eller tidsperiod för spridningen.

Författningskommentar:

Bestämmelsen i 1 § gäller både vid en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. 40 § bekämpningsmedelsförordningen och vid en anmälan avseende användning av växtskyddsmedel på annan mark än på skogsmark enligt 2 kap. 41 § bekämpningsmedelsförordningen. Som framgår av nu nämnda bestämmelser gäller endast tillståndsplikten respektive anmälningskyldigheten vid yrkesmässig användning.

Av bestämmelsen följer att en tillståndsansökan och en anmälan, ska innehålla samma uppgifter.

Den kommunala nämndens ställningstagande med anledning av en tillståndsansökan enligt 2 kap. 40 § bekämpningsmedelsförordningen respektive granskning av en anmälan enligt 2 kap. 41 § bekämpningsmedelsförordningen, bör samtidigt innefatta en bedömning huruvida de skyldigheter om val av medel och metod som finns i 2 kap. 33 och 34 §§ bekämpningsmedelsförordningen är uppfyllda. Tillståndsplikten enligt 2 kap. 40 § bekämpningsmedelsförordningen har bl.a. sin grund i artikel 12 i bekämpningsmedelsdirektivet där det anges att lämpliga riskhanteringsåtgärder ska vidtas och användningen av växtskyddsmedel med låg risk i enlighet med definitionen i EU:s växtskyddsmedelsförordning samt biologiska bekämpningsåtgärder, i första hand ska övervägas. Detta bör också tas i beaktande vid den kommunala nämndens ställningstagande och bör som regel kunna vara möjligt baserat på det underlag som följer av 1 §.

Om den kommunala nämnden bedömer att det krävs ytterligare uppgifter eller underlag för att ta ställning till en tillståndsansökan eller anmälan, föreligger inget hinder för den kommunala nämnden att begära in kompletteringar.

I det fall spridning sker inom en fastighet bör det, för uppfyllande av punkten 1, vara tillräckligt att fastighetsbeteckningen anges.

Med "spridningsmetod" enligt punkten 5 avses en beskrivning av vilken spridningsutrustning som ska användas eller – om inte någon särskild spridningsutrustning kommer att användas – en beskrivning av metod för behandling eller applicering.

Med "beräknad dos" enligt punkten 6 avses dosering i förhållande till vad som rekommenderas på etikett eller informationsblad för det aktuella växtskyddsmedlet, ofta uttryckt i kilo eller liter per hektar.

När det gäller uttrycket "beräknad tidpunkt eller tidsperiod" enligt punkten 7, bör sådan tidsangivelse anges i datum eller vecka.

8 kap. Information till allmänheten

1 § Den som avser att sprida växtskyddsmedel enligt 2 kap. 45 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel ska senast en vecka före spridningen informera om den på väl synliga anslag. Informationen ska lämnas på anslag av minst A-5 format av väderbeständigt material. Anslagen ska innehålla

1. karta eller annan beskrivning av spridningsområdets läge och areal,
2. kontaktuppgifter till den som ska sprida växtskyddsmedel samt i förekommande fall till den för vars räkning spridningen ska ske,
3. syftet med spridningen,
4. växtskyddsmedlets namn och registreringsnummer med upplysning om verksamt ämne,
5. beskrivning av spridningsmetod, och
6. beräknad tidpunkt eller tidsperiod för spridningen.

Anslagen ska sitta kvar minst en månad efter spridningen.

Författningskommentar:

Uppräkningen i bestämmelsen i 1 § motsvarar i huvudsak vad som gäller enligt 13 § SNFS 1997:2. Bestämmelsen i 1 § kompletterar informationsskyldigheten i 2 kap. 45 § bekämpningsmedelsförordningen.

Anslag enligt 1 § bör sättas upp väl synligt på sådana platser där människor kan tänkas passera ett besprutat område, t.ex. vid gångvägar och stigar.

När det gäller uttrycket ”beräknad tidpunkt eller tidsperiod” enligt punkten 6, bör sådan tidsangivelse anges i datum eller vecka.

Bestämmelsen i 1 § andra stycket om hur lång tid anslagen ska sitta kvar motsvarar vad som anges i 13 § SNFS 1997:2. Angivelsen om att anslagen ska sitta kvar minst en månad efter spridning avser att täcka in den tid då växtskyddsmedel alltjämt kan finnas kvar i markytan och då risk för människors hälsa kan föreligga. Hur snart anslagen i det enskilda fallet ska tas bort bör styras av växtskyddsmedlets egenskaper vad gäller nedbrytbarhet och rörlighet. Beträffande växtskyddsmedel som har lång nedbrytningstid och/eller binds hårt till markytan bör anslagen sitta kvar till dess att risk för människors hälsa eller skada på egendom inte längre kan föreligga.

9 kap. Skyldighet att underrätta vid förorening

1 § Vid olyckor då en större mängd växtskyddsmedel läckt ut eller kan befaras läcka ut, ska räddningstjänsten och den kommunala nämnden omedelbart underrättas.

2 § Om det finns anledning att misstänka att ett markområde blivit förorenat av växtskyddsmedel i sådan omfattning att egendomsskada kan befaras, ska områdets ägare eller nyttjanderättshavare snarast underrättas.

3 § Om vattentäkt, eller en sjö eller ett vattendrag befaras bli förorenat av växtskyddsmedel, ska områdets ägare eller nyttjanderättshavare och den kommunala nämnden snarast underrättas.

4 § Ansvarig för att underrättelse sker enligt 1-3 §§ är den som har hanterat växtskyddsmedlet.

Författningskommentar:

Bestämmelserna i 1-4 §§ motsvarar – med vissa ändringar – vad som gäller enligt 10 § SNFS 1997:2.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 november 2015.

Naturvårdsverket

[N.N.]

[n.n.]

(ange enhet)